

การจัดการเรียนการสอนระดับอนุบาลโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน: การปฏิบัติที่เป็นเลิศ
ของโรงเรียนทุ่งมหาเมฆ
INSTRUCTIONAL MANAGEMENT OF PRESCHOOL ON A LITERATURE BASED APPROACH:
BEST PRACTICE OF TUNGMAHAMEK SCHOOL

นางสาวปรตา หวังดูล *

Parata Wangdul

ดร.อัญญมณี บุญเชื้อ **

Anyamanee Boonsue, Ph.D.

บทคัดย่อ

งานวิจัยเชิงคุณภาพนี้มีจุดประสงค์เพื่อ ศึกษาการจัดการเรียนการสอนระดับอนุบาลโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานของศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบ โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ 4 ด้าน คือ การวางแผนการสอน การจัดกิจกรรม สื่อและสภาพแวดล้อม และการประเมินผล ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ระดับชั้นอนุบาล ของโรงเรียนทุ่งมหาเมฆ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ และแบบวิเคราะห์เอกสาร

ผลการวิจัยพบว่า 1) การวางแผนการสอน พบว่า ครูมีส่วนร่วมในการจัดเตรียมหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยที่ระบุข้อมูลแนวทางการจัดการเรียนการสอนและเลือกหน่วยการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับวรรณกรรม 2 รูปแบบ คือ การใช้วรรณกรรมเป็นสื่อที่สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้และการคัดเลือกวรรณกรรมโดยใช้วรรณกรรมเป็นจุดเริ่มของหน่วย ข้อมูลในแผนการจัดประสบการณ์ที่สอดคล้องกับการใช้วรรณกรรมได้อย่างสอดคล้องกันทั้งด้านจุดประสงค์ การจัดประสบการณ์ กิจกรรม สื่อ และการประเมิน 2) การจัดกิจกรรม พบว่า มีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กในด้านการเรียนรู้ภาษาผ่านวรรณกรรม และกิจกรรมพัฒนาทักษะและความรู้ผ่านวรรณกรรม โดยผ่านกิจกรรมประจำวัน และผ่านหน่วยการจัดประสบการณ์โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน 3) สื่อและสภาพแวดล้อม พบว่า มีสื่อวรรณกรรมที่ช่วยในการส่งเสริมการเรียนรู้ มีการจัดพื้นที่ในการทำกิจกรรมหลายรูปแบบ มีการจัดพื้นที่แสดงผลงานของเด็กที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรม มีมุมหนังสือที่จัดแสดงหนังสือที่เกี่ยวข้องกับหน่วยการเรียนรู้ 4) การประเมินผล พบว่าหน่วยการจัดประสบการณ์โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานมีการประเมินผลด้วยการนำเสนอในห้องและนิทรรศการ และมีการประเมินทักษะภาษาโดยใช้การประเมินด้านการเล่าเรื่อง พัฒนาการด้านการอ่าน และพฤติกรรมการอ่าน

* นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: iam_sophia@hotmail.com

** อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: teacherpinny@gmail.com

ISSN 1905-4491

Abstract

The purpose of this qualitative research was to study the literature based instruction as the best practice of the child center at Tungmahamek School in 4 aspects: Instructional planning, activities organizing, the learning materials and environment, and assessment. The population included 5 preschool teachers. The research instruments were an observation form, interview form and content analysis form. The results of this research were as follows: 1) Regarding instructional planning, all preschool teachers were involved in developing an early childhood, school-based curriculum and selecting the literature related to learning units in 2 types: using literature as learning resources related to learning units and selecting literature to be the learning topics. Literature was included in lesson plans as objectives, learning content, learning materials, and thorough evaluation. 2) Regarding activities organizing, they were organized to help children develop language skills through literature, and to develop their skills and knowledge through literature in daily life situations and through learning experiential units based on literature. 3) Regarding learning materials and environment, there were literature media utilized to promote learning literature in a variety of ways. There were different styles in organizing areas for activities, display areas related to literature, and display books related to learning units. 4) Regarding assessment, learning experiential units based on literature was being evaluated through presentation and exhibition. Language skills were being assessed through storytelling, reading development skills and reading behaviors.

คำสำคัญ: การจัดการเรียนการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน / อนุบาล

KEYWORDS: LITERATURE BASED APPROACH / KINDERGARTEN

บทนำ

การอ่านเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างพฤติกรรมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่จะนำไปสู่การค้นพบการสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่ๆได้อย่างไร้ขอบเขต และสร้างควมมีวินัยใ้รู้ให้คนเกิดการพัฒนาความคิดได้อย่างกว้างไกลและไม่มีที่สิ้นสุด (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550) ดังนั้น การสร้างพลังที่จะช่วยขับเคลื่อนความรู้และจินตนาการที่มีคุณค่าและนำไปสู่การพัฒนาประเทศคือการอ่าน การส่งเสริมรักการอ่านจึงเป็นพฤติกรรมที่คาดหวังให้เกิดขึ้นแก่ทุกคน ซึ่งในวัยเด็กเป็นช่วงวัยแห่งการเรียนรู้ที่พร้อมจะเปิดรับสิ่งใหม่ การปลูกฝังพฤติกรรมที่ดีจึงควรจะเริ่มต้นในวัยนี้เพื่อให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่รักการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ทักษะทางภาษาและการอ่านเป็นสิ่งที่เด็กสามารถเรียนรู้ได้จากหลายวิธี วิธีการหนึ่งที่ช่วยพัฒนาเด็กอนุบาลได้คือการอ่านหนังสือนิทาน ปัจจุบันหนังสือนิทานเป็นอีกทางเลือกของครูในระดับชั้นอนุบาลเพื่อใช้ในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้านต่างๆ เนื่องจากนิทานมีรูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ เช่น ภาพประกอบ การดำเนินเรื่องราว อีกทั้งมีสาระความรู้ให้เลือกตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ หรือแม้แต่เทคนิคการนำเสนอที่ช่วยให้เด็กสนใจและมีความสุขกับโลกของนิทาน Browne และ Gordon (2008) ได้กล่าวว่า หนังสือนิทานเป็นสื่อหลักที่ช่วยในการขยายความรู้และประสบการณ์ ครูสามารถช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ในสิ่งที่เด็กสนใจและมโนทัศน์ในการเรียนรู้ได้ Schickedanz (1986 อ้างถึงใน นกนต ธรรมบวร, 2546) กล่าวว่า ประสบการณ์ที่เด็กได้รับจากการฟังนิทานจะช่วยส่งเสริมทัศนคติทางบวกของเด็กต่อการอ่าน และจะช่วยพัฒนาความต้องการในการเรียนรู้ที่จะอ่าน นิทานจึงไม่เพียงแต่สร้างความเพลิดเพลินแต่ยังให้คุณค่าทางภาษาและถ่ายทอดความรู้อย่างแยบยล การนำนิทานเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กอนุบาลจึงเป็นวิธีการที่ทำให้เด็กได้รับความรู้ พร้อมทั้งเรียนรู้คุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรมและพฤติกรรมอันเหมาะสมที่สอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย วรรณกรรมหรือนิทานจึงเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้และพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในด้านต่างๆ ของเด็กระดับปฐมวัยอย่างเป็นธรรมชาติ และนำมาใช้ในห้องเรียน ระดับชั้นอนุบาลด้วยจุดประสงค์ที่หลากหลาย เช่น ใช้เพื่อการนำเข้าสู่บทเรียน ใช้เพื่อดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และใช้ในการจัดมุมเสริมประสบการณ์

แนวการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน เป็นการใช่วรรณกรรมในการพัฒนาความรู้หนังสือของเด็ก โดยรูปแบบของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานสามารถจัดได้หลายรูปแบบ หนึ่งในรูปแบบที่ได้รับความนิยมคือการจัดการเรียนรู้แบบหน่วยการเรียนรู้ ที่ช่วยให้เด็กได้อ่าน เขียน ฟัง พูด และการทำกิจกรรมบูรณาการที่สอดคล้องกับวรรณกรรม การจัดการเรียนการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานมีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนผ่านการบูรณาการที่มีลักษณะเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการใช้วรรณกรรมมาเป็นสื่อเพื่อการเรียนรู้ (Gunning, 2003) นอกจากนี้ Huck (1992) อ้างถึงใน Machado, 2012) ได้กล่าวว่า การจัดประสบการณ์โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน เป็นการจัดกิจกรรมให้เด็กได้อ่านออกเสียงที่ครูแนะนำการใช้หนังสือและกระตุ้นให้เด็กตอบสนองต่อนิทานโดยใช้บทบาทสมมติ ศิลปะ และการเขียน การจัดการเรียนการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานจึงเป็นรูปแบบที่มีการบูรณาการความรู้เข้ากับศาสตร์ต่างๆ โดยขึ้นอยู่กับกรอบแบบกิจกรรมของครูผู้สอนตามความสนใจของผู้เรียน และให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา Rothlein และ Meinbach (1997) ได้กล่าวถึงการจัดประสบการณ์โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานแบบหน่วยการเรียนรู้มีวิธีการ คือ การเลือกหัวข้อให้เหมาะสมกับความสนใจ ประสบการณ์ หรือสภาพปัญหา ต้องให้ความสำคัญในการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ มีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้เด็กเรียนรู้เมื่อจบกิจกรรม พร้อมทั้งจัดเตรียมสื่อและวัสดุอุปกรณ์ มีการจัดกิจกรรมที่น่าสนใจ และสร้างแรงจูงใจ โดยออกแบบและจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับหัวข้อที่สะท้อนให้เห็นถึงวรรณกรรม และครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตร พร้อมทั้งครูพูดคุยสนทนาโดยใช้คำถามปลายเปิดเพื่อให้เด็กเกิดความคิดที่หลากหลาย

มีการเลือกวรรณกรรมที่เหมาะสมกับหัวข้อ เลือกหนังสือที่สัมพันธ์กับหัวข้อ การขยายโอกาสการเรียนรู้ และมีการประเมินผลตามสภาพจริง Galda, Callinan, และ Strickland (1997) ได้กล่าวถึง ลักษณะของการสอนโดยใช้วรรณกรรม คือ การออกแบบการเรียนการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน วิธีการสอน สื่อและแหล่งเรียนรู้ บรรยากาศการเรียนรู้ บทบาทครูที่เอื้อต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ และการประเมินผล

ในประเทศไทยมีหลายโรงเรียนที่นำเอาวิธีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้ให้แก่เด็กปฐมวัยในการสร้างประสบการณ์ที่สามารถช่วยพัฒนาเด็กในด้านการใช้ภาษา ซึ่งสามารถบูรณาการเข้ากับกิจกรรมต่างๆในการเรียนการสอน และการสอดแทรกผ่านกิจวัตรประจำวันเพื่อตอบสนองความสนใจของผู้เรียน สะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยการนำนิทานมาใช้เป็นจุดเริ่มต้นในการเรียนรู้แบบบูรณาการสาระที่ควรรู้ของเด็กอนุบาล ผ่านกิจกรรมที่让孩子ได้ลงมือทำ โรงเรียนทุ่งมหาเมฆเป็นศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบ ในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน ปัจจุบันใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบโรงเรียนทุ่งมหาเมฆ พ.ศ. 2556 เพื่อเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนระดับอนุบาลที่ระบุข้อมูลเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานอย่างชัดเจน และมีการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานอย่างต่อเนื่อง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่านแก่เด็กปฐมวัย เพื่อส่งเสริมทักษะทางภาษาที่ครอบคลุมทั้งด้านการฟัง พูด อ่าน เขียน และเพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย (โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ, 2556) โรงเรียนทุ่งมหาเมฆจึงนับว่าเป็นแบบอย่างที่ดีต่อการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

ผลจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้วรรณกรรมเป็นฐานในการสอนภาษา แต่ยังไม่พบว่ามีงานวิจัยใดที่ทำการศึกษเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน อันเป็นกระบวนการสำคัญที่สะท้อนให้เห็นว่าครูได้นำแนวทางการการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานจากเอกสารลงสู่การปฏิบัติในห้องเรียนอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งจะช่วยให้ผู้ที่สนใจการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานได้เห็นภาพของการทำงานชัดเจนมากยิ่งขึ้น จากสภาพปัญหาและข้อมูลที่กล่าวไปในข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่ศึกษาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน 4 ด้าน คือ การวางแผนการสอน การจัดกิจกรรม สื่อและสภาพแวดล้อม และการประเมินผล ในโรงเรียนทุ่งมหาเมฆซึ่งเป็นศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 เพื่อเป็นแนวทางให้แก่ครูนำไปใช้จัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม และเพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนระดับอนุบาลโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานของศูนย์เด็กปฐมวัย
ต้นแบบ โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ 4 ด้าน คือ การวางแผนการสอน การจัดกิจกรรม สื่อและสภาพแวดล้อม
และการประเมินผล

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด และหลักการในการจัดการเรียนการ
สอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย

ตารางที่ 1 กรอบแนวคิดการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย
1. การวางแผนการสอน	1.1 การสร้างมาตรฐานการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการจัดการเรียน การสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน 1.2 การเลือกหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวรรณกรรมเป็นฐาน 1.3 การจัดทำแผนการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน
2. การจัดกิจกรรม	2.1 ลักษณะของกิจกรรมที่จัดโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน 2.2 บทบาทของเด็กในการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน 2.3 บทบาทครูที่เอื้อต่อการการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน
3. สื่อและสภาพแวดล้อม	3.1 การจัดสื่อที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรม 3.2 การจัดพื้นที่ภายในห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้โดยใช้ วรรณกรรมเป็นฐาน
4. การประเมินผล	4.1 การสะท้อนความเข้าใจในวรรณกรรมผ่านกิจกรรม 4.2 การประเมินผลด้านภาษา

2. การกำหนดประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ครูระดับชั้นอนุบาล โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ ภาคเรียนที่ 2 ปี
การศึกษา 2556 โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาประชากรทั้งหมด 5 คน ได้แก่ ครูระดับชั้นอนุบาล 3 ขวบ จำนวน
1 คน ครูระดับชั้นอนุบาล 1 จำนวน 2 คน ครูระดับชั้นอนุบาล 2 จำนวน 2 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

3.1 แบบสังเกตการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปในการสังเกต ได้แก่ ระดับชั้นที่สังเกต ครูผู้สอน วันเดือนปีที่

สังเกต เวลา

ตอนที่ 2 ข้อมูลจากการสังเกตด้านการจัดกิจกรรม ได้แก่ ลักษณะการจัดกิจกรรม โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน บทบาทของเด็กในการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน บทบาทครูที่เอื้อต่อการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

3.2 แบบสัมภาษณ์การจัดการเรียนการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ชื่อครู ระดับชั้นที่สอน วันเดือนปีที่สัมภาษณ์ อายุ วุฒิกการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน แบบมีโครงสร้าง

3.3 แบบสังเกตสื่อและสภาพแวดล้อมการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปในการสังเกต ได้แก่ ระดับชั้นที่สังเกต ครูผู้สอน สถานที่หรือมุมภายในห้องเรียน วันเดือนปีที่สังเกต

ตอนที่ 2 ข้อมูลจากการสังเกตสื่อและสภาพแวดล้อม ได้แก่ การจัดสื่อ และการจัดพื้นที่ภายในห้องเรียน

3.4 แบบวิเคราะห์เอกสาร แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเอกสาร ได้แก่ ชื่อเอกสาร

ตอนที่ 2 ข้อมูลที่ระบุในเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน ได้แก่ เอกสารหลักสูตรสถานศึกษา เอกสารแผนการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน เอกสารการประเมินผลพัฒนาการ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังโรงเรียนทุ่งมหาเมฆ

4.2 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนการสังเกตในห้องเรียนโดยการวิเคราะห์เอกสารในด้านการวางแผนการสอนจากหลักสูตรสถานศึกษา ศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบโรงเรียนทุ่งมหาเมฆ พุทธศักราช 2556 ตั้งแต่วันที่ 10 มกราคม ถึง 14 มกราคม 2557

4.3 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลในห้องเรียน จากประเด็นที่ศึกษาทั้ง 4 ด้าน โดยการสังเกตการจัดการเรียนการสอน การสัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน และเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน คือ แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และแบบประเมินผลพัฒนาการระดับชั้นอนุบาล จำนวนทั้งหมด 5 ห้องเรียน โดยใช้เวลาห้องเรียนละ 1 สัปดาห์ ในช่วงเวลา 7.00 – 15.00 น. ตั้งแต่วันที่ 20 มกราคม ถึง 28 กุมภาพันธ์ 2557

5. การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือต่างๆ มาสรุปและจัดกลุ่มข้อมูลตามประเด็นที่ศึกษาแยกเป็นหมวดหมู่ และนำเสนอในรูปแบบของความเรียง

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการจัดการเรียนการสอนระดับอนุบาลโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน: การปฏิบัติที่เป็นเลิศของโรงเรียนทุ่งมหาเมฆ สรุปได้ดังนี้

1. การวางแผนการสอน

1.1 การสร้างมาตรฐานการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวรรณกรรมเป็นฐาน จากข้อมูลการวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบโรงเรียนทุ่งมหาเมฆ พุทธศักราช 2556 ได้ระบุข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน คือ มีการกำหนดอัตลักษณ์ของโรงเรียนระดับปฐมวัยให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน วิสัยทัศน์ คือ จัดประสบการณ์โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้อย่างเต็มศักยภาพและให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน ภารกิจ คือ จัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดและการใช้ภาษาผ่านประสบการณ์ที่สื่อความหมายต่อเด็ก เป้าหมาย คือ บุคลากรที่เกี่ยวข้องสามารถจัดการเรียนรู้ให้แก่เด็กปฐมวัยโดยเน้นเด็กเป็นสำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีเอกลักษณ์ในการจัดประสบการณ์โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน เด็กปฐมวัยมีนิสัยรักการอ่าน พร้อมทั้งระบุข้อมูลมาตรฐานการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวรรณกรรมเป็นฐาน โดยกำหนดสาระการเรียนรู้รายปี ที่บอกมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์ในการใช้ภาษาสื่อสารที่เหมาะสมกับวัย ซึ่งเกี่ยวข้องกับการใช้วรรณกรรม และระบุข้อมูลการจัดประสบการณ์โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ (1) การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศให้เด็กแวดล้อมด้วยวรรณกรรม มีแนวทางการดำเนินการ คือ ปรับเปลี่ยนหนังสือที่จัดไว้ในห้องเรียนให้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ จัดกิจกรรมให้เชื่อมโยงต่อเนื่องจากวรรณกรรมสำหรับเด็ก และให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจากเรื่องในวรรณกรรมอย่างสอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ อย่างน้อยครั้งหนึ่งของหน่วยการเรียนรู้ทั้งหมด จัดให้มีเวลาสำหรับการอ่านหนังสือให้เด็กฟังอย่างน้อยวันละ 1 เรื่อง (2) การจัดหน่วยประสบการณ์โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน กำหนดให้มีหน่วยการจัดประสบการณ์โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานปีการศึกษาละ 1-2 หน่วย โดยใช้เวลาในการจัดประสบการณ์หน่วยละ 2-3 สัปดาห์ และกำหนดให้นิทานเรื่องนั้นเป็นหัวข้อของหน่วยการเรียนรู้และบูรณาการไปสู่สาระการเรียนรู้อื่นๆ ระบุการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ให้มีการจัดมุมหนังสือและมุมเขียน โดยจัดหนังสือไว้อย่างน้อย 10 เท่าของจำนวนเด็กในห้องเรียน จัดวางหนังสือหลากหลายชนิดที่มีความยากง่ายต่างกัน จัดหนังสือตามหัวข้อที่เด็กสนใจมาวางเพิ่มเติม มีการเปลี่ยนแปลงหนังสือตามหน่วยการเรียนรู้ จัดสถานที่ให้น่าสนใจเข้าไปอ่าน และเครื่องเขียนหลากหลายชนิด โดยจัดวางอุปกรณ์ให้เพียงพอและเด็กสามารถหยิบใช้และเก็บได้เอง ระบุส่งเสริมการเรียนรู้ให้มีสื่อประกอบการจัดประสบการณ์โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานประกอบด้วย หนังสือนิทานที่คัดเลือกมาเป็นสื่อหลัก ซึ่งพิจารณาจากความสนใจของเด็ก อุปกรณ์จัดทำขึ้นโดยครูและเด็กที่สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง และ

เกมการศึกษาที่สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง ระบุข้อมูลกิจกรรมประจำวัน ให้มีช่วงเวลา “กิจกรรมวางทุกงานอ่านทุกคน” ในเวลา 9.45-10.00 น. โดยมีขอบข่ายของกิจกรรมคือ เลือกหนังสือตามความสนใจมาอ่านเจียบๆ ลำพัง ซึ่งข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่า ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเกิดจากการพัฒนาร่วมกันของครูอนุบาลทุกระดับชั้น

1.2 การเลือกหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวรรณกรรมเป็นฐาน ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่า การนำวรรณกรรมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนมี 2 รูปแบบด้วยกัน คือ (1) การจัดประสบการณ์ตามหน่วยการเรียนรู้ เป็นการจัดประสบการณ์ที่ยึดเนื้อหาจากหน่วยการเรียนรู้เป็นแนวทางในการทำกิจกรรมและนำวรรณกรรมมาใช้ประกอบการเรียนรู้ของเด็ก โดยครูผู้สอนจะเลือกวรรณกรรมที่มีเนื้อเรื่องสอดคล้องกับเนื้อหาของหน่วยการเรียนรู้ที่จะสอน แล้วบูรณาการเข้ากับกิจกรรมต่างๆ เป็นการสร้างประสบการณ์จากวรรณกรรมไปสู่การปฏิบัติในวิถีชีวิต (2) การจัดหน่วยประสบการณ์โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน ครูทำการคัดเลือกหนังสือนิทาน 3 – 4 เล่ม ซึ่งเป็นนิทานที่มีเนื้อหาเหมาะสมกับพัฒนาการตามวัยและตรงกับความสนใจของเด็ก รวมถึงเป็นนิทานที่สามารถนำไปออกแบบเป็นกิจกรรมในการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย จากนั้นครูสังเกตว่าเด็กสนใจนิทานเรื่องใดมากที่สุด แล้วจึงนำนิทานเรื่องนั้นมาใช้จัดเป็นหน่วยประสบการณ์โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน เชื่อมโยงกับการจัดกิจกรรม 6 กิจกรรมหลัก

1.3 การทำแผนการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน ข้อมูลจากการวิเคราะห์แผนการจัดประสบการณ์หน่วยการจัดประสบการณ์โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานพบว่าในแต่ละกิจกรรมระบุองค์ประกอบของแผน คือ จุดประสงค์ สารการเรียนรู้ซึ่งแบ่งออกเป็นสาระที่ควรเรียนรู้และประสบการณ์สำคัญ กิจกรรมสื่อ และการประเมินผล โดยในแต่ละองค์ประกอบมีความสอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีความสอดคล้องกับวรรณกรรมโดยการนำตัวละคร ฉากสถานที่ เหตุการณ์ และการต่อยอดการเรียนรู้ในศาสตร์ต่างๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับวรรณกรรมมาใช้ในการกำหนดองค์ประกอบของแผน พบว่ามีกิจกรรมที่สอดคล้องกับวรรณกรรมมากที่สุดคือ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ รองลงมาคือกิจกรรมสร้างสรรค์ และกิจกรรมเคลื่อนไหว และจังหวะตามลำดับ กิจกรรมที่มีความสอดคล้องกับวรรณกรรมน้อยที่สุดคือกิจกรรมกลางแจ้ง

2. การจัดกิจกรรม

2.1 ลักษณะของกิจกรรมที่จัดโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน ข้อมูลจากการสังเกตพบว่ามีกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็ก 2 รูปแบบ คือ การเรียนรู้ภาษาผ่านวรรณกรรมและการพัฒนาทักษะและความรู้ผ่านวรรณกรรม โดยผ่านกิจกรรมประจำวัน และหน่วยการจัดประสบการณ์โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน ดังนี้

1) กิจกรรมเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ภาษาผ่านวรรณกรรม จากการสังเกตพบว่ามีกิจกรรมคือ (1) “กิจกรรมบันทึกการอ่าน” เป็นกิจกรรมที่เด็กได้เลือกอ่านหนังสือนิทานอย่างอิสระตามความสนใจ แล้วคัดลอกชื่อหนังสือนิทานลงในสมุดบันทึกการอ่านของตนเอง (2) “กิจกรรมวางทุกงานอ่านทุกคน” เป็นกิจกรรมที่เด็กได้อ่านหนังสือหลังกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ใช้เวลาประมาณ 10-15 นาที โดยเด็กเลือกอ่านหนังสือนิทานที่ตนเองสนใจ 1 เล่ม ในระดับอนุบาล 3 ขวบ เด็กมีอิสระในการอ่านสามารถพูดคุยระหว่าง

การอ่านได้ ระดับอนุบาล 1 เด็กต้องมีสมาธิกับการอ่านสามารถพูดคุยระหว่างการอ่านได้บ้าง ส่วนในระดับอนุบาล 2 เด็กต้องมีสมาธิจดจ่อกับการอ่านและไม่พูดคุยกับผู้อื่นในขณะที่อ่าน เด็กนั่งอ่านหนังสือนิทานตามรูปแบบที่ครูกำหนด เช่น นั่งอ่านเป็นแถว หรือเลือกนั่งในมุมต่างๆ เมื่อเด็กอ่านหนังสือจบหรือครบเวลาที่กำหนด เด็กนำหนังสือไปเก็บในที่ให้เรียบร้อย (3) “กิจกรรมนิทานก่อนนอน” เป็นกิจกรรมที่เด็กได้ฟังนิทานก่อนนอน โดยครูอ่านนิทานเริ่มจากชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่งนิทาน ชื่อผู้วาดภาพประกอบ แล้วจึงอ่านเนื้อเรื่องของนิทาน (4) “กิจกรรมอ่านหนังสือนิทานอิสระ” เป็นกิจกรรมที่เด็กได้อ่านหนังสือนิทานในเวลาว่างของวัน หลังจากเด็กทำกิจกรรมที่กำหนดเสร็จเรียบร้อยแล้ว โดยเด็กสามารถเลือกอ่านนิทานตามที่ตนเองสนใจในมุมหนังสือ (5) “กิจกรรมยืมหนังสือนิทาน” เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นในวันศุกร์หรือวันสุดท้ายของการเรียนการสอนในสัปดาห์ ให้เด็กยืมหนังสือจากมุมหนังสือหรือธนาคารหนังสือ 1 เล่มแล้วเขียนชื่อหนังสือลงในแบบบันทึกการยืมสื่อและอุปกรณ์และนำหนังสือมาคืนในวันจันทร์หรือวันแรกของการเรียนการสอน (6) “กิจกรรมอ่านหนังสือนิทานจากโครงการนิทานเพื่อนรัก” เป็นการอ่านหนังสือนิทานร่วมกันทั้งห้อง เด็กแต่ละครูจะมีหนังสือนิทานเรื่องเดียวกันคนละ 1 เล่มและอ่านหนังสือนิทานไปพร้อมกัน เป็นลักษณะการอ่านออกเสียงตามครูร่วมกันทั้งห้อง มักจัดขึ้นในวันสุดท้ายของสัปดาห์ ใช้เวลาในการทำกิจกรรมประมาณ 30 – 40 นาที มีวิธีการที่ครูส่วนใหญ่ปฏิบัติคล้ายคลึงกัน คือครูเป็นผู้นำในการอ่าน ตั้งแต่การดูหน้าปก ชี้ชื่อเรื่องและหน้าปก เด็กเป็นผู้ปฏิบัติตาม แต่ละระดับชั้นมีจุดประสงค์ในการเรียนรู้แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ครูต้องการพัฒนาเด็ก ระดับอนุบาล 3 ขวบ ครูเน้นให้เด็กเรียนรู้องค์ประกอบของหนังสือ เช่น หน้าปก ชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่ง ชื่อผู้เขียน ภาพในหนังสือ ตามที่ครูแนะนำโดยไม่จำเป็นต้องอ่านตามที่ครูพูด ระดับอนุบาล 1 เด็กเรียนรู้การกวาดสายตา การอ่านจากการเชื่อมโยงเสียงของคำ ภาพและตัวอักษรด้วยการให้เด็กชี้ตัวอักษรส่วนใหญ่ได้ ส่วนระดับอนุบาล 2 เรียนรู้จุดเริ่มต้นและจุดสุดท้ายของคำในแต่ละหน้า ด้วยการที่ครูจะตั้งคำถามชวนเด็กชี้ตามจุดเริ่มต้นและจุดสุดท้ายของแต่ละคำหรือในแต่ละประโยคในแต่ละหน้า เรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างรูปตัวอักษรกับเสียง

2) กิจกรรมเพื่อการพัฒนาทักษะและความรู้ผ่านวรรณกรรม จากการสังเกตพบว่าการจัดกิจกรรมโดยนัวรรณกรรมเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ในกิจกรรมต่างๆดังนี้ (1) “กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ” จัดให้มีความสอดคล้องกับวรรณกรรมที่ใช้ในหน่วยการจัดประสบการณ์โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน คือ มีการเคลื่อนไหวประกอบเพลงและคำคล้องจองที่มีเนื้อเพลงเกี่ยวกับตัวละครในนิทาน ฉากสถานที่ และเคลื่อนไหวท่าทางตามคำสั่ง ซึ่งเป็นคำศัพท์ที่มาจากจากวรรณกรรม ทั้งนี้เพลงหรือคำคล้องจองที่ใช้มีทั้งที่แต่งขึ้นมาใหม่ และเป็นเพลงหรือคำคล้องจองที่มีอยู่แล้วแต่มีเนื้อหาที่เกี่ยวเนื่องกับวรรณกรรม (2) “กิจกรรมเสริมประสบการณ์” ครูแนะนำหนังสือนิทานที่ครูได้คัดเลือกแล้วว่าเหมาะสมกับพัฒนาการของ โดยอ่านหนังสือนิทานให้เด็กฟัง จากนั้นเด็กทั้งห้องตกลงเลือกหนังสือนิทานที่ชอบ 1 เรื่องเพื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรม แล้วนำหนังสือนิทานเล่มนั้นมาเล่าให้เด็กฟังเพื่อเรียนรู้องค์ประกอบของเรื่องจากนิทาน คือ ตัวละคร ฉากสถานที่ และเหตุการณ์ เด็กได้มีประสบการณ์ในการฟังนิทานโดยมีครูเป็นผู้ถ่ายทอดด้วยวิธีการที่

หลากหลายและเด็กได้เล่นนิทานตามแผนการจัดประสบการณ์ที่ครูกำหนดหรือเล่นนิทานตามทักษะของตนเอง ในช่วงเวลาอิสระ หลังจากฟังนิทาน เด็กช่วยกันเสนอกิจกรรมที่อยากทำเกี่ยวกับนิทานเรื่องนั้น โดยครูเป็นผู้พิจารณาเลือกกิจกรรมที่เด็กนำเสนอให้สอดคล้องกับทักษะและความสามารถของเด็ก แล้วจัดกิจกรรมที่กระตุ้นการเรียนรู้ผ่าน 6 กิจกรรมหลัก ในช่วงท้ายของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานมีการจัดนิทรรศการ หรือทบทวนกิจกรรมที่เด็กได้ทำร่วมกัน ซึ่งมีความสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ในหน่วยการจัดประสบการณ์โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน ครูเปิดโอกาสให้เด็กได้เสนอความคิดเห็นในการทำกิจกรรม จากนั้นครูออกแบบแผนการจัดประสบการณ์ ซึ่งรูปแบบของกิจกรรมแต่ละห้องเรียนจะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับกรอบการออกแบบกิจกรรมของครูผู้สอนและความสนใจของเด็ก (3) “กิจกรรมสร้างสรรค์” เป็นกิจกรรมที่สร้างความสนใจของเด็กที่มีต่อวรรณกรรม ผ่านงานศิลปะในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น การวาด การพับ การปะติด การตัด การตัดต่อ การปั้น เป็นต้น โดยกระบวนการทำงานของเด็กมีทั้งการทำงานเดี่ยวและการทำงานกลุ่ม เป็นการสร้างผลงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวจากวรรณกรรมที่ใช้ในการจัดประสบการณ์ ทั้งตัวละคร ฉากสถานที่ และอุปกรณ์ต่างๆที่ปรากฏในนิทาน ผลงานส่วนหนึ่งที่เด็กได้นำมาใช้ในการตกแต่งห้องเรียน หรือเป็นสื่อการเรียนรู้เพื่อสร้างบรรยากาศในการจัดประสบการณ์โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน (4) “กิจกรรมกลางแจ้ง” เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เล่นอิสระ ภายใต้การจัดสถานการณ์จำลองหรือการจัดการละเล่นเด็กไทยให้มีความสอดคล้องกับตัวละคร เหตุการณ์ หรือฉากสถานที่จากวรรณกรรมที่ใช้ในการจัดประสบการณ์และ (5) “กิจกรรมเกมการศึกษา” เป็นกิจกรรมเสริมทักษะความรู้ที่สอดคล้องกับวรรณกรรมที่ใช้ในการจัดประสบการณ์ผ่านเกมการศึกษา ที่มีการบูรณาการการเรียนรู้เข้ากับศาสตร์ความรู้ในด้านต่างๆ ที่ต่อยอดจากสาระการเรียนรู้ที่เด็กควรได้รับ ข้อมูลจากการวิเคราะห์แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลการวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ที่ระบุแนวทางการดำเนินการจัดหน่วยประสบการณ์โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน โดยออกแบบกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรมให้เด็กเรียนรู้ผ่านการลงมือกระทำ ตอบสนองความต้องการของเด็ก และเพิ่มเติมสาระการเรียนรู้อื่นๆตามหลักสูตรสถานศึกษาที่ครูพิจารณาว่าสามารถนำมาบูรณาการได้

2.2 บทบาทเด็กที่เอื้อต่อการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน ข้อมูลจากการสังเกตพบว่าเด็กมีบทบาทในการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานในด้านต่างๆคือ (1) ด้านโอกาสของการมีปฏิสัมพันธ์กับวรรณกรรม เด็กได้มีโอกาสในการเลือกอ่านวรรณกรรมที่ตนเองสนใจในช่วงเวลาว่างของการทำกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ ช่วงเข้าก่อนเข้าแถว ช่วงหลังทำกิจกรรมสร้างสรรค์ และช่วงหลังเลิกเรียน อีกทั้งมีอิสระในการเลือกพื้นที่ในการอ่านวรรณกรรม ซึ่งขึ้นอยู่กับการสร้างข้อตกลงของครูและเด็กร่วมกัน โดยเด็กสามารถเลือกวิธีการอ่านวรรณกรรมได้ทั้งการตามอิสระลำพัง การอ่านร่วมกับเพื่อน การอ่านร่วมกับครูหรือผู้ปกครอง (2) ด้านการตอบสนองต่อวรรณกรรมผ่านกิจกรรมทางด้านภาษาในการฟัง พูด อ่าน เขียน เด็กมีบทบาททางด้านการฟัง โดยเด็กมีประสบการณ์ในการฟังนิทานด้วยวิธีการและรูปแบบที่หลากหลาย และฝึกการเป็นผู้ฟังที่ดีจากการ

สร้างข้อตกลงร่วมกัน ทางด้านการพูด เด็กได้พูดแสดงความคิดเห็น รวมถึงซักถามข้อสงสัยจากการฟัง
วรรณกรรม ทางด้านการอ่านเด็กได้มีอิสระในการอ่าน และมีปฏิสัมพันธ์กับวรรณกรรมหลากหลายประเภท
ทางด้านการเขียน เด็กได้เขียนข้อความหรือคำที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมเพื่อการเรียนรู้ภาษาอย่างมี
ความหมาย (3) ด้านการตอบสนองต่อวรรณกรรมผ่านกิจกรรมทางด้านทักษะและความรู้ เด็กได้ทำกิจกรรม
ด้วยตนเองผ่านการลงมือทำจากกิจกรรมที่เด็กได้เป็นผู้เสนอโดยครูเป็นผู้ออกแบบกิจกรรมและกำหนด
จุดประสงค์ในการเรียนรู้

2.3 บทบาทครูที่เอื้อต่อการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน ข้อมูลจากการสังเกตพบว่าครูมี
บทบาทในการส่งเสริมการเรียนรู้ในด้านการเป็นแบบอย่างทางภาษา ด้านการเป็นแบบอย่างในการตอบสนอง
ต่อนิทาน ด้านการเป็นผู้ตั้งคำถามพัฒนาความคิด ด้านการเล่านิทานของครู คือ (1) ด้านการเป็นแบบอย่าง
ทางภาษา ครูมีบทบาทในการเป็นแบบอย่างทางภาษาทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียน โดยแบบอย่างทางการฟังครู
จะสร้างข้อตกลงในการพูดและแสดงความคิดเห็นในกลุ่มสนทนาด้วยการยกมือ ไม่พูดแทรกระหว่างที่ผู้อื่นพูด
และหากมีข้อสงสัยเด็กต้องฟังให้จบประโยคก่อนพูด การเป็นแบบอย่างทางการพูด ครูพูดเสียงดังชัดเจน
ออกเสียงถูกอักขระและพูดสุภาพ การเป็นแบบอย่างทางการเขียน ครูเป็นแบบอย่างในการเขียนที่ถูกทิศทาง
และตำแหน่ง ลีลาในการลากมือ การเขียนสะกดคำที่ถูกต้อง การเขียนเป็นบรรทัด การเป็นแบบอย่างทางการ
อ่านครูอ่านออกเสียง แสดงท่าทางวิธีการจับหนังสือการเปิดหนังสือที่ถูกต้องและการดูแลหนังสือ (2) ด้านการ
เป็นแบบอย่างในการตอบสนองต่อนิทาน ครูแสดงความคิดเห็นและเชื่อมโยงเรื่องราวจากวรรณกรรมเข้ากับวิถี
ชีวิตประจำวันของเด็กให้สอดคล้องกับประสบการณ์เดิมของเด็ก รวมถึงการเชื่อมโยงกับวรรณกรรมอื่นๆ ที่เด็ก
เคยได้อ่านเพื่อขยายขอบเขตการเรียนรู้ของเด็กที่มีต่อวรรณกรรมให้ชัดเจนมากขึ้น (3) ด้านการเป็นผู้ตั้ง
คำถามพัฒนาความคิด ครูตั้งคำถามที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมโดยใช้คำถาม 6 ระดับ ทั้งคำถามตรวจสอบ
ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผล เพื่อให้เด็กได้เกิด
มุมมองที่หลากหลายจากวรรณกรรมที่อ่าน (4) ด้านการเล่านิทานของครู ครูมีเทคนิคที่หลากหลาย
ประกอบการเล่านิทานขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของกิจกรรมและเนื้อหา เช่น การเล่านิทานประกอบหุ่นมือ
การเล่านิทานโดยใช้บัตรภาพ อีกทั้งครูมีวิธีการอ่านนิทานที่หลากหลายขึ้นอยู่จุดประสงค์ในการเรียนรู้ เช่น
การอ่านนิทานพร้อมกับใช้นิ้วชี้ตัวอักษร การอ่านนิทานโดยการอ่านทีละประโยคแล้วให้เด็กพูดตาม การอ่าน
นิทานด้วยการให้เด็กอ่านคำสำคัญ การอ่านนิทานเล่าพร้อมตั้งคำถามที่เกี่ยวข้องกับเรื่องในนิทาน

3. สื่อและสภาพแวดล้อม

3.1 การจัดสื่อที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรม สื่อที่ส่งเสริมการเรียนรู้การสอนโดยใช้วรรณกรรม
เป็นฐานคือ สื่อวรรณกรรมที่นำมาใช้ในห้องเรียน และสื่อตอบสนองต่อความเข้าใจในวรรณกรรม
สื่อวรรณกรรมที่นำมาใช้ในห้องเรียน คือหนังสือนิทาน หนังสือสารคดีเด็ก หนังสือสอนทำงานศิลปะ และ
วรรณกรรมประเภทอื่นๆที่มีความหลากหลาย ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่า ครูทำการคัดเลือกวรรณกรรม
โดยพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อเรื่องที่สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้และความเหมาะสมกับพัฒนาการ

ตามวัย มีวรรณกรรมที่มีความหลากหลายทั้งทางวัฒนธรรม ด้านการใช้ภาษา เช่น ใช้ภาษาสุภาพ รวมถึงการมีวรรณกรรมที่มีระดับของความยากง่ายของเนื้อเรื่องต่างกัน ภายในห้องเรียนแต่ละห้องมีวรรณกรรมประมาณ 200 – 250 เล่ม โดยมีการสับเปลี่ยนการนำขึ้นวางให้เห็นหน้าปกบนชั้นหนังสือที่สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ที่กำลังเรียน ส่วนสื่อตอบสนองต่อความเข้าใจในวรรณกรรม คือ สื่อที่ใช้ประกอบการทำกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้เรื่องราวจากวรรณกรรมทั้งที่เป็นวัสดุปลายเปิด เช่น ใบไม้ ท่อนไม้ วัสดุธรรมชาติ ผ้า สื่อสำเร็จรูป และอุปกรณ์ในการเขียน เพื่อใช้ในการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น งานศิลปะเชื่อมโยงกับเรื่องในนิทาน ที่จัดไว้เป็นมุมอุปกรณ์ให้เด็กสามารถหยิบใช้ได้ด้วยตนเอง ข้อมูลจากการสังเกตพบว่ามีวัสดุสอดคล้องกับข้อมูลการวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการวางแผนที่กล่าวไว้ข้างต้น

3.2 การจัดพื้นที่ภายในห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน มีการจัดพื้นที่ที่เอื้อต่อการทำกิจกรรมหลายรูปแบบทั้งกิจกรรมเดี่ยว กิจกรรมกลุ่มย่อย และกิจกรรมกลุ่มใหญ่ มีพื้นที่ในการจัดแสดงผลงานที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมของเด็ก ในบริเวณต่างๆ ทั้งการติดบอร์ด การจัดวางบนชั้น การแขวนบนเพดาน มีพื้นที่พื้นที่มุมหนังสือที่จัดเป็นมุมถาวร มีชั้นสำหรับวางหนังสือ จำนวน 2-3 ชั้น และอุปกรณ์ที่ช่วยส่งเสริมการอ่าน เช่น ภาพที่มีตัวหนังสือ สมุดบันทึกการอ่าน ดินสอที่จัดวางไว้ในมุมหนังสือ แต่ละห้องเรียนมีพื้นที่ในการจัดเก็บวรรณกรรม โดยจะมีกล่องสำหรับใส่วรรณกรรมจำนวน 20 กล่อง แต่ละกล่องจะมีวรรณกรรมประมาณ 10-12 เล่ม ที่แสดงให้เห็นสันของหนังสือ วรรณกรรมที่อยู่ในกล่องจะเป็นหนังสือที่คงไว้ไม่มีการสับเปลี่ยนตามหน่วยการเรียนรู้ จัดเก็บวรรณกรรมเป็นหมวดหมู่โดยใช้สัญลักษณ์ ภาพติดบริเวณหน้ากล่องใส่วรรณกรรมและหลังปกหนังสือ ภาพที่ใช้จะเพิ่มความละเอียดซับซ้อนของภาพมากขึ้นตามวัยของเด็ก และมีชั้นวางหนังสือที่แสดงให้เห็นหน้าปกของหนังสือ จำนวนประมาณ 6-10 เล่ม จัดวางหนังสือนิทานที่เกี่ยวข้องกับหน่วยการเรียนรู้ที่จัดขึ้นในสัปดาห์นั้น ครูจะเปลี่ยนหนังสือนิทานบนชั้นวางหนังสือที่แสดงให้เห็นหน้าปกทุกวันจันทร์หรือวันแรกของสัปดาห์ให้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ในสัปดาห์นั้น มีระบบการจัดเก็บนิทานคือ การติดภาพบอกตำแหน่งการจัดเก็บบนชั้นวางหนังสือแบบเห็นหน้าปก ในระดับอนุบาล 3 ขวบ ติดภาพหน้าปกของหนังสือนิทานที่มีขนาดกว้างและยาวประมาณ 12 เซนติเมตร ระดับชั้นอนุบาล 1 ติดภาพหน้าปกหนังสือนิทานที่มีขนาดกว้างและยาวประมาณ 6 เซนติเมตร ระดับชั้นอนุบาล 2 ติดรายชื่อหนังสือเป็นตัวพิมพ์ที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจนประกอบภาพหน้าปกขนาดประมาณที่มีขนาดกว้างและยาวประมาณ 4 เซนติเมตร และในมุมหนังสือมีอุปกรณ์เพื่อสร้างความสบาย สร้างความผ่อนคลายในการอ่าน เช่น พรม หมอน ตุ๊กตา เป็นต้น

4.การประเมินผล

4.1 การสะท้อนความเข้าใจในวรรณกรรมผ่านกิจกรรม มีการจัดนิทรรศการแสดงสิ่งที่เด็กเรียนรู้ และทบทวนการเรียนรู้ ซึ่งสะท้อนสิ่งที่เด็กเรียนรู้จากการจัดหน่วยประสบการณ์โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน เด็กจะช่วยกันแสดงความคิดเห็นในการนำเสนอสิ่งที่เด็กได้เรียนรู้ และสิ่งที่เด็กต้องการให้ผู้อื่นรู้

โดยพบว่าเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับละครสร้างสรรค์ การเล่าเรื่องกิจกรรมที่ตนเองได้ทำ การนำเสนอผลงาน ศิลปะ เป็นต้น

4.2 การประเมินผลด้านภาษา ในการประเมินผลทางด้านภาษาครูจะประเมินตามสภาพจริง ซึ่งได้จากการสังเกตพฤติกรรมการมีปฏิสัมพันธ์กับวรรณกรรม และการเล่าเรื่อง โดยมีเอกสารที่ใช้ในการ ประเมินคือ แบบบันทึกการเล่าเรื่อง ที่ใช้สำหรับบันทึกข้อความเพื่อประเมินความสามารถในการจับใจความ ความสามารถในการใช้ภาษาพูดสื่อความหมาย แบบตรวจรายการพัฒนาด้านการอ่านซึ่งระบุเป็นขั้นพัฒนาการ การอ่าน 5 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 การอ่านเริ่มแรก ขั้นที่ 2 การอ่านขั้นเริ่มแรกในระยะก้าวหน้า ขั้นที่ 3 การอ่านใน ระยะที่กำลังจะก้าวไปสู่การอ่านขั้นต้น ขั้นที่ 4 การอ่านขั้นต้น ขั้นที่ 5 การอ่านขั้นต้นในระยะก้าวหน้า และแบบบันทึกพฤติกรรมกรรมการอ่าน ซึ่งพิจารณาความรู้เกี่ยวกับการใช้หนังสือ และความรู้เกี่ยวกับตัวอักษร

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่องการจัดการเรียนการสอนระดับอนุบาลโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน: การปฏิบัติที่เป็นเลิศ ของโรงเรียนทุ่งมหาเมฆ มีประเด็นที่น่าสนใจในการอภิปรายดังนี้

1. การให้ความสำคัญกับความร่วมมือของครูในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้วรรณกรรมเป็น ฐานไปใช้ในการปฏิบัติในห้องเรียน

โรงเรียนทุ่งมหาเมฆได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยที่ระบุข้อมูลเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์โดยใช้ วรรณกรรมเป็นฐาน ในกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่ครูระดับชั้นอนุบาลทุกระดับชั้นมีส่วนร่วม ในการพัฒนาหลักสูตร โดยครูจะประชุมและแลกเปลี่ยนถึงปัญหาอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ วรรณกรรมเป็นฐานทุกภาคเรียน เพื่อให้เห็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินการและแก้ไขข้อบกพร่อง แล้ววางแผนแนวทางในการจัดประสบการณ์โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการ ร่วมกัน ดังที่ พัทรี ผลโยธิน และ วรรณาท รักสกุลไทย (2546) ได้กล่าวไว้ หลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง หลักสูตรที่สถานศึกษาออกแบบหลักสูตรที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยโดยการระดมทรัพยากร และความร่วมมือของทุกคนในสถานศึกษาและชุมชน ซึ่งมีความสอดคล้องกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ปฐมวัยของโรงเรียนทุ่งมหาเมฆ จึงพบว่ากระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานของ โรงเรียนทุ่งมหาเมฆของครูทุกคน ทั้งในด้านการจัดกิจกรรม การจัดสื่อและสภาพแวดล้อม การประเมินผล เป็นไปในทิศทางและมีมาตรฐานเดียวกัน แสดงให้เห็นว่าครูระดับชั้นอนุบาลให้ความสำคัญกับการนำหลักสูตร สถานศึกษานำไปสู่การปฏิบัติในห้องเรียนอย่างแท้จริง ทำให้การจัดการเรียนการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็น ฐานของโรงเรียนทุ่งมหาเมฆมีความสำเร็จในการนำไปใช้ ซึ่งหลักสูตรฉบับพุทธศักราช โดยดูการประเมินผล พัฒนาการของเด็กที่ได้รับจากเอกสารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ พุทธศักราช 2551 ที่ระบุว่า การดำเนินการใช้หลักสูตรเป็นไปอย่างเหมาะสม (โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ, 2551) ซึ่งหลักสูตรสถานศึกษาฉบับ พุทธศักราช 2556 มีการคงเนื้อหาและการปรับส่วนที่บกพร่องให้ดีขึ้น

2. บทบาทของครูในการส่งเสริมการรู้ภาษาและการอ่านแต่ละช่วงวัย

การจัดประสบการณ์โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานพบว่าครูเป็นแบบอย่างที่ดีอันนำไปสู่การสร้างลักษณะนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็ก คือการเป็นแบบอย่างที่ดีทางภาษาและการเป็นแบบอย่างในการอ่านวรรณกรรม ในด้านการจัดกิจกรรมพบว่ากิจกรรมที่จัดขึ้นที่มีลักษณะให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับวรรณกรรมโดยตรงที่โดดเด่น และต่างจากโรงเรียนที่ไม่ได้จัดประสบการณ์โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน 2 กิจกรรมคือ “กิจกรรมวางทุกงานอ่านทุกคน” และ “กิจกรรมอ่านหนังสือนิทานจากโครงการนิทานเพื่อนรัก” โดยบทบาทของครูในการเป็นแบบอย่างทางการอ่านของแต่ละระดับชั้นมีความเหมือนกัน เช่น การอ่านวรรณกรรมที่หลากหลาย การกวาดสายตา การใช้นิ้วชี้ตามตัวอักษร วิธีการเปิดหนังสือ การดูแลรักษาหนังสือ ดังที่ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2521) กล่าวว่า ความพร้อมในการอ่านของเด็กจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยการจูงใจและแนะนำจากผู้ใหญ่เป็นอันมาก เด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เป็นนักอ่าน นักสะสมหนังสือ จะกระตุ้นให้เด็กเกิดความอยากรู้อยากอ่านต่อไปข้างหน้า นอกจากนี้ผู้วิจัยพบว่าบทบาทของครูมีความแตกต่างกันในระดับชั้นในด้านของการใช้คำถามครู เช่น ในระดับชั้นอนุบาล 3 ครูมักใช้คำถาม “อะไร” ให้เด็กตอบจากสิ่งที่เห็น ในระดับชั้นอนุบาล 1 ครูมักใช้คำถามให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นจากวรรณกรรม ในระดับชั้นอนุบาล 2 ครูมักใช้คำถามให้เด็กคิดหาเหตุผลและผลให้เด็กเชื่อมโยงจากวรรณกรรมสู่วิถีชีวิต เพื่อเรียนรู้การอ่านตามจุดประสงค์ที่เหมาะสมกับพัฒนาการตามวัยของผู้เรียน ที่สอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินซึ่งระบุไว้ในเอกสารการประเมินด้านภาษาและการอ่านของโรงเรียนทุ่งมหาเมฆ

3. การให้ความสำคัญกับสื่อและสภาพแวดล้อมที่พึงพร้อมด้วยวรรณกรรม

การเรียนการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานให้ความสำคัญกับสื่อวรรณกรรมที่นำมาใช้ในห้องเรียน โดยแต่ละห้องเรียนมีวรรณกรรมประมาณ 200-250 เล่ม และมีหนังสือในคลังห้องเรียนละประมาณ 300 เล่ม ซึ่งครูจะมีการสับเปลี่ยนวรรณกรรมทุกภาคเรียน และมีห้องศูนย์สื่อปฐมวัยที่จัดเก็บวรรณกรรมที่หลากหลาย รวมไปถึงวรรณกรรมจากต่างประเทศ วรรณกรรมที่มีราคาแพง ทั้งหนังสือนิทาน หนังสือแนะนำกิจกรรม และตำราความรู้ เพื่อให้ครูได้ยืมนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็ก นำไปใช้เป็นแนวทางในการออกแบบกิจกรรม หรือนำไปใช้ศึกษาเพื่อการพัฒนาตนเอง ซึ่งปริมาณของวรรณกรรมที่ใช้ในห้องเรียนมีจำนวนมากต่างจากการจัดการเรียนการสอนทั่วไป เนื่องจากคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ.2546 ได้ระบุแนวทางในการจัดมุมหนังสือไว้ว่าแนวทางในการจัดมุมหนังสือจัดเป็นที่เงียบสงบ สำหรับให้เด็กดูภาพ อ่านหนังสือนิทาน ฟังนิทาน เพื่อให้เด็กได้คุ้นเคยกับตัวหนังสือ และได้ทำกิจกรรมสงบๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมดังกล่าวบอกเพียงข้อมูลสั้นๆ ไม่ต้องบอกปริมาณวรรณกรรมที่ควรมีในชั้นเรียน ซึ่งครูแต่ละคนตีความต่างกันจึงจัดมุมหนังสือตามความเข้าใจของตนเอง ทำให้การจัดมุมหนังสือของโรงเรียนมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย นอกจากนี้โรงเรียนทุ่งมหาเมฆยังให้ความสำคัญกับการจัดสภาพแวดล้อม

ของมุมหนังสือที่มีเครื่องเรือนที่สร้างความสบายและบรรยากาศที่ผ่อนคลาย จากการจัดสื่อและสภาพแวดล้อมที่พร้อมไปด้วยวรรณกรรมทำให้เอื้อต่อการในการนำวรรณกรรมมาใช้ในการบูรณาการจัดประสบการณ์ตามหน่วย ให้สามารถคัดเลือกวรรณกรรมที่นำมาเสริมทักษะและความรู้ให้แก่เด็กเพื่อขยายขอบเขตการเรียนรู้ นอกจากนี้เด็กยังได้มีประสบการณ์ในการอ่านวรรณกรรมที่เด็กสามารถเลือกอ่านได้ตามความสนใจทำให้เด็กรู้สึกสนุกกับการอ่าน นับเป็นการสร้างลักษณะนิสัยรักการอ่าน ดังที่ นฤมล เนียมหอม (2553) ได้กล่าวไว้ว่า เด็กที่ได้อยู่ในห้องเรียนที่มีวรรณกรรมสำหรับเด็กที่มีคุณภาพมีแนวโน้มที่จะรักการอ่าน และการอ่านวรรณกรรมที่ดีจะกลายเป็นส่วนสำคัญของชีวิตในอนาคตเด็ก อีกทั้งยังเป็นส่วนที่กระตุ้นให้เด็กมีความต้องการอ่านบ่อยครั้ง ซึ่งส่งผลต่อการประสบความสำเร็จในการเรียนระดับที่สูงขึ้น นิทานยังเป็นสื่อที่ช่วยให้เด็กอนุบาลเข้าใจความรู้ทางวิชาการ และความรู้ที่เป็นนามธรรมได้ง่ายขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลวรรณ อังศรีสุพร (2554: 67) ที่ศึกษาเรื่องการศึกษาความสามารถทางพหุปัญญาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมตามรูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นสื่อ พบว่า หลังการจัดกิจกรรมเด็กปฐมวัยมีความสามารถทางพหุปัญญาทุกด้าน คือ ด้านภาษา ด้านตรรกะและคณิตศาสตร์ ด้านมิติสัมพันธ์ ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว ด้านดนตรี ด้านความเข้าใจระหว่างบุคคล ด้านความเข้าใจตนเอง ด้านธรรมชาติ และด้านอัตถภาวนิยม สูงขึ้น ดังนั้นการที่ห้องเรียนมีสื่อที่พร้อมไปด้วยวรรณกรรมจึงสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยและช่วยให้เด็กได้ค้นพบความชอบของตนเองจากการเลือกอ่านหนังสือนิทานตามประเภทที่ตนเองสนใจ ที่ช่วยให้ครูสามารถส่งเสริมเด็กได้อย่างเหมาะสม

4. การให้ความสำคัญของการประเมินพัฒนาการทางด้านภาษาและการอ่าน

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานของโรงเรียนทุ่งมหาเมฆมีเครื่องมือประเมินทางด้านการใช้ภาษาและการอ่านที่ชัดเจนจึงส่งผลให้ครูให้ความสนใจในการประเมินในด้านพัฒนาการในด้านดังกล่าว ดังที่ เยาวพา เดชะคุปต์ (2542) กล่าวว่าในการวัดผลและประเมินผลพัฒนาการของเด็กควรครอบคลุมหัวข้อ พัฒนาการทางภาษา ซึ่งมีความสอดคล้องกับข้อมูลสมรรถนะของเด็กปฐมวัย 3-5 ปีที่กำหนดสมรรถนะพัฒนาการด้านภาษา แบ่งเป็นการเข้าใจและการใช้ภาษา การสื่อความหมาย การอ่านและการเขียนที่แยกออกจากพัฒนาการด้านการคิดและสติปัญญา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) การประเมินด้านภาษาของโรงเรียนทุ่งมหาเมฆมีการใช้วรรณกรรมเป็นสื่อกลางในการประเมินพัฒนาการด้วยวิธีการประเมินตามสภาพจริงของเด็ก เช่น แบบบันทึกการเล่าเรื่อง ครูจะประเมินความสามารถในการจับใจความและความสามารถในการสื่อความหมาย ที่ได้จากการสังเกตการเล่านิทานของเด็กซึ่งเป็นนิทานที่เด็กเคยมีประสบการณ์มาแล้ว การให้เด็กได้มีโอกาสถ่ายทอดเรื่องราวจากนิทานที่เด็กสนใจทำให้เด็กมีทักษะในการสื่อสารที่ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงใจ รุ่งเรือง (2551) ที่ศึกษาเรื่องผลการจัดประสบการณ์โดยใช้เทคนิคการเล่านิทานวงกลมที่มีต่อความสามารถทางการพูดของเด็กอนุบาล พบว่าจากการจัดประสบการณ์ทางภาษาโดยใช้เทคนิคการเล่านิทานวงกลมทำให้เด็กมีความสามารถทางการพูดด้านโครงสร้างประโยคและความคล่องในการใช้ภาษาสูงขึ้น นอกจากนี้ยังมีการประเมินพัฒนาการด้านการอ่านจากการสังเกตพฤติกรรมการอ่านวรรณกรรม ที่ระบุ

ประเด็นการสังเกตความรู้เกี่ยวกับการใช้หนังสือของเด็ก เป็นการสะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานให้ความสำคัญกับพฤติกรรมการใช้หนังสือนอกเหนือจากทักษะทางภาษา ในด้านการฟัง พูด อ่าน เขียนอีกด้วย ซึ่งมีความแตกต่างจากการประเมินผลของโรงเรียนทั่วไปที่เป็นการประเมินพัฒนาการ 4 ด้าน โดยการประเมินด้านภาษาและการอ่านจะแทรกอยู่ในพัฒนาการทางด้านสติปัญญาทำให้ครูอาจจะเลยพัฒนาการในด้านการอ่าน ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินพัฒนาการของเด็กมีการเก็บเป็นแฟ้มรายบุคคลที่สะสมข้อมูลพัฒนาการในด้านต่างๆตั้งแต่เริ่มเข้าเรียนในโรงเรียนทุกระดับ โดยข้อมูลที่จัดเก็บในแฟ้มเป็นข้อมูลสำคัญที่แสดงให้เห็นพัฒนาการของเด็กแต่ละบุคคล มีการเก็บผลงานทางด้านภาษาและการประเมินพฤติกรรมทางการอ่าน ที่ทำให้ครูสามารถเห็นความเปลี่ยนแปลงทางด้านภาษาและพฤติกรรม การอ่านของเด็กแต่ละคนได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น อีกทั้งครูมีการวางแผนในการเก็บข้อมูลที่ใช้ในการประเมินผลพัฒนาการได้อย่างเหมาะสมตามลักษณะของกิจกรรมที่จัดขึ้น เช่น มีการประเมินพัฒนาการด้านการอ่านซึ่งระบุเป็นขั้นพัฒนาการการอ่าน 5 ขั้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วราลี ถนอมชาติ (2549) ที่ศึกษาผลของการจัดประสบการณ์ทางภาษาโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในขั้นก่อนการอ่านของเด็กอนุบาล พบว่า การจัดประสบการณ์ทางภาษาโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานทำให้ความสามารถขั้นก่อนการอ่าน คือ การรู้จักองค์ประกอบของหนังสือ การจดจำคำศัพท์ การเข้าใจสถานการณ์สูงขึ้น แสดงให้เห็นว่าครูมีจุดมุ่งหมายและแนวทางในการดำเนินการเพื่อพัฒนาเด็กทางด้านภาษาที่ชัดเจน การจัดกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมนำไปสู่การเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบที่นำไปสู่การประเมินพัฒนาการตามสภาพจริงของเด็กแต่ละบุคคล

ข้อเสนอแนะ

1. ควรให้มีการเผยแพร่ความรู้ด้านการใช้วรรณกรรมเป็นฐานแก่ครูที่สนใจในรูปแบบของการจัดกิจกรรมในห้องเรียน วิธีการประเมินผล เนื่องจากการศึกษาจากเอกสารพบว่าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเป็นเพียงข้อมูลที่แสดงให้เห็นแนวทางการดำเนินการในภาพรวม
2. ควรให้โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานมีการแลกเปลี่ยนแนวทางในการดำเนินการ เพื่อสร้างฐานข้อมูลที่เป็นเอกลักษณ์ในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการขยายกลุ่มตัวอย่าง ของโรงเรียนที่ระบุว่าเป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน เพื่อหาจุดร่วมของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน
2. ควรมีการศึกษาบทบาทของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กมลวรรณ อังศรีสุพร. (2554). การศึกษาความสามารถทางพหุปัญญาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมตามรูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้โดยใช้นิทานเป็นสื่อ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2521). นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาและการสอนระดับอนุบาล.

กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

นภเนตร ธรรมบวร. (2546). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นฤมล เนียมหอม. (2553). ห้องเรียนที่ส่งเสริมการรู้หนังสือสำหรับเด็กปฐมวัย. ใน เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ ครั้งที่ 48 สมาคมการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยนานาชาติ สาขาประเทศไทย, หน้า 16-25. 1-3 เมษายน 2553 ณ โรงเรียนราชวินิต จังหวัดกรุงเทพมหานคร.

ดวงใจ รุ่งเรือง. (2551). ผลการจัดประสบการณ์โดยใช้เทคนิคการเล่านิทานวงกลมที่มีต่อความสามารถทางการพูดของเด็กอนุบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พัชรี ผลโยธิน และ วรนาท รักสกุลไทย. (2546). การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย. เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 : จากแกนกลางสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: ชมรมปฐมวัยเพื่อปวงชน.

เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร: แม็ค.

โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ. (2556). หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบ โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ พุทธศักราช 2556. ทุ่งมหาเมฆ: โรงเรียน.

โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ. (2551). หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบ โรงเรียนทุ่งมหาเมฆ พุทธศักราช 2551. ทุ่งมหาเมฆ: โรงเรียน.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2551). คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546. กรุงเทพมหานคร: สกสศ.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. สำนักงานสภาการศึกษา. (2552). สมรรถนะของเด็กปฐมวัยในการพัฒนาตามวัย 3-5 ปี : แนวแนะสำหรับผู้ดูแลเด็ก ครูและอาจารย์. กรุงเทพมหานคร: แพลน ฟอว์ คิดส์.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2546). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546. กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ.

เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (2550). กระบวนการให้ความรู้พ่อแม่ในการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยผ่านกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

วรลือ ฅนอมชาติ. (2549). ผลของการจัดประสบการณ์ทางภาษาโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในขั้นก่อนการอ่านของเด็กอนุบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, สาขาวิชาการศึกษานิตยวุฒิ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

- Browne, K. W., and Gordon, A. M. (2008). *Beginning and beyond foundations in early childhood education* (7th ed.). New York: Thomson Delmar Learning.
- Galda, L., Callinan, B. E., and Strickland D. S. (1997). *Language, literacy and the child* (2nd ed.). California: Harcourt Brace College publishers.
- Gunning, T. G. (2003). *Creating literacy instruction for all children* (4th ed.). New Jersey: Pearson.
- Machado, J. M. (2012). *Early childhood experience in language art: Early Literacy* (10th ed.). California: Wadsworth cengage learning.
- Rothlein, L., and Meinbach, A. M. (1997). *Legacies: using children's literature in the classroom*. (2nd ed.). New York: Harper Collins.